

Gemcitabine

Dexamethasone

Cisplatin

GDP مجموعه درمان دارویی است که برای درمان لینهومای غیرهوجکین به منظور از بین بردن سلولهای سرطانی استفاده میشود.

طول مدت درمان شما شامل چندین دوره شیمی درمانی (تا 6 جلسه) است. هر دوره، 3 هفته (21 روز) طول میکشد. هر دوره شامل 3 دارو است که از طریق رگ داده میشود به اضافه دارویی بنام دگزامتازون که به صورت قرص خوراکی از روز اول تا چهارم هر دوره و همراه با غذا مصرف میگردد.

هر دوره شامل 2 روز درمان میباشد. همچنین ممکن است شما تمامی داروها را در روز اول یا دو روز (روز اول و دوم یا روز اول و هشتم) دریافت نمایید:

روز اول تا چهارم:

دگزامتازون به صورت خوراکی یا تزریق داخل رگی

روز اول:

جمسیتابین به صورت تزریق داخل رگی طی 30 دقیقه و سیس پلاتین به صورت داخل رگی طی یکساعت

روز هشتم:

جمسیتابین به صورت تزریق داخل رگی طی 30 دقیقه

قبل از شروع هر دوره درمان بایستی آزمایش خون از شما چک شود.

جمسیتابین Gemzar

نوعی داروی شیمی درمانی است که برای از بین بردن سلول‌هایی که سریع تقسیم میشوند (سلول‌های سرطانی) استفاده میشود. ممکن است از این دارو برای درمان سرطانهای مختلفی مانند سرطان سینه و مثانه استفاده گردد. این دارو به صورت تزریق داخل رگی و در مدت زمان 30 دقیقه به شما تزریق میگردد. بسته به نتایج آزمایش سلول‌های خونی ممکن مقدار داروی جمسیتابین کم شود یا با تاخیر تزریق گردد.

عوارض جانبی جمسیتابین:

همانند سیتارابین علایم شبه آنفولانزا، راش های پوستی، تغییر نتایج آزمایشات کبدی، ورم دست، پا و صورت، تنگی نفس و وجود پروتئین در ادرار نسبتاً شایع هستند. ورم، تنگی نفس و ریزش مو نیز شایع می باشند. موارد نادری از افت فشار خون گزارش شده است. این دارو می تواند باعث بی خوابی شود و بیمارانی که بسیار تحت این اثر قرار گرفته اند نباید رانندگی کنند و یا با وسایل ماشینی کار کنند.

درمان ورم (ادم) بیمار سرطانی

Treatment of Swelling (Edema) in Cancer Patient

ورم (ادم) به معنی تجمع آب در بافتهای بدن است. علل شایع آن شامل تجمع آب و نمک (بعلت داروها یا نارسایی قلبی، کبدی و کلیوی) تغذیه نا کافی، تومورهای لگنی یا انسداد مسیر رگها یا سیستم لنفاوی است. مایع همچنین ممکن است در شکم تجمع یابد که در این حالت شکم متورم و سفت میگردد.

دنبال چه علایمی باید باشید؟

- تورم و بزرگ شدن ساق و پا در وضعیت نشسته، ایستاده یا موقع راه رفتن.
- تنگ شدن حلقه در انگشتان.
- احساس کشش در دست‌ها.

- تورم و باد کردن شکم.
- اختلال تنفس خصوصاً در وضعیت دراز کش.
- ضربان قلب افزایش یافته و تپش قلب (آگاهی از ضربان قلب یا ضربان قلب نامنظم).

بیمار چه کار می‌تواند انجام دهد؟

- مصرف نمک را محدود کنید. سر سفره و هنگام آشپزی به غذا نمک اضافه نکنید.
- غذاهای پر سدیم نخورید، به برچسب میزان سدیم غذا دقت کنید.
- درباره نحوه کاهش مصرف نمک با پزشک صحبت کنید.
- به اندازه‌ای که می‌توانید غذا بخورید.
- داروهای تجویز شده را مطابق دستور استفاده کنید.
- هنگام استراحت در بستر پاهایتان را با بالش بالا بیاورید.

مراقبین چه کار می‌توانند انجام دهند؟

- مراقب هرگونه علائم جدید خصوصاً تنگی نفس یا ورم صورت باشید.
- به بیمار توصیه کنید که هنگام نشستن یا دراز کشیدن اندام متورم را تا حد امکان بالا بیاورد.
- هنگام آشپزی نمک به غذا اضافه نکنید.
- هر یکی دو روز در زمان مشخص بیمار را وزن کنید و نتیجه را همراه با تاریخ یادداشت کنید.

در موارد زیر با پزشک خود تماس بگیرید:

- عدم توانایی در غذا خوردن برای یک روز یا بیشتر.
- ادرار نکردن یا ادرار بسیار کم برای یک روز یا بیشتر.
- اگر بعد از فشار دادن ناحیه متورم جای انگشت فرو رفته باقی بماند.
- تورمی که از دست‌ها و پاها بالا بیاید.
- ورم کردن و بزرگ شدن شکم.
- قرمزی یا گرمی ناحیه متورم.

- تنگی نفس یا تپش قلب.
- تورم صورت یا گردن خصوصاً صبح‌ها.
- افزایش وزن بیش‌تر از 2/5 کیلو در طی یک هفته یا کمتر.

درمان تنگی نفس بیمار سرطانی

Treatment of Dyspnea in Cancer Patient

تنگی نفس می‌تواند علل متنوعی داشته باشد. تنگی نفس می‌تواند توسط تومور سرطانی ایجاد شود که منجر به انسداد راه‌های هوایی شده و ورود و خروج هوا به ریه را دچار مشکل می‌کند. سلول‌های سرطانی موجود در ریه نیز می‌توانند جابجایی اکسیژن از ریه به خون را مشکل کنند. تجمع مایع در اطراف ریه (پلورال افیوژن) نیز می‌تواند تنگی نفس ایجاد کند. توموری که منجر به انسداد ورودی خون به قلب می‌شود (سندرم ورید اجوف فوقانی SVC Syndrome) یا تجمع مایع در پرده اطراف قلب نیز می‌تواند موجب تنگی نفس شود.

اصولاً کم‌خونی نیز می‌تواند منجر به احساس تنگی نفس شود. کم‌خونی در بیماران سرطانی شایع است.

درمان تنگی نفس بیمار:

غالباً تجویز اکسیژن برای تنگی نفس مفید است. اکسیژن دهی از طریق لوله‌ای نازک که به داخل بینی هدایت می‌شود یا از راه ماسکی که دهان و بینی را می‌پوشاند انجام می‌شود.

در صورت امکان درمان بیماری می‌تواند منجر به رفع تنگی نفس بیمار شود. ممکنست درمان سرطان با شیمی‌درمانی یا هدف‌درمانی کمک‌کننده باشد. در صورتیکه یک توده سرطانی منجر به انسداد راه‌های هوایی شده باشد درمان با اشعه (مثل پرتودرمانی از خارج از بدن، پرتودرمانی استریوتاکتیک یا براکی‌تراپی) کمک‌کننده است. راه دیگر عبور دادن لوله‌ای انعطاف‌پذیر از راه گلو به داخل ریه (که برونکوسکوپ نام دارد) می‌باشد که با لیزر تومور را کوچک می‌کند.

گاهی ممکنست داخل بافت ریه مایع جمع شود که ادم ریوی نامیده می شود. در بیماران قلبی تجمع مایع در ریه شایع است. مایع تجمع یافته در ریه با داروهای ادرار آور (دیورتیک) و درمان بیماری قلبی درمان می شود.

کم خونی بیمار با تجویز خون درمان شده و احساس تنگی نفس بیمار را کم می کند.

داروهای شبه مورفین برای رفع تنگی نفس کاربرد دارند. داروهای ضد اضطراب مثل دیازپام می تواند سرفه را کم کرده و احساس تنگی نفس را کاهش دهند. گاهی داروهای خلط آور نیز کمک کننده است.

احساس تنگی نفس بیمار را مضطرب می کند. برخی از پزشکان و بیماران برای رفع این اضطراب از درمان های تکمیلی زیر استفاده می کنند:

- شیوه های آرامش بخش
- بیوفیدبک
- تخیل های هدایت شده
- تماس درمانی
- رایحه درمانی
- هنر درمانی و موسیقی درمانی
- انحراف حواس (نگاه به تلویزیون یا خواندن کتاب)
- ورزش باد بصورت پنکه و شبه پنکه

درمان ریزش مو سرطان (کلیات)

Hair loss Treatment of Cancer (General)

مو بطور مداوم در حال رشد است، موهای پیر می افتند و موهای جدید جایگزین آنها می شوند. برخی از درمانهای سرطان موجب میشود مقداری از یا همه موها بصورت دسته ای حین شامپو زدن یا شانه کردن بریزند. گاهی صبح ها توده های مو روی بالش دیده می شوند.

برای زنها و مردها طبیعی است که با از دست دادن موهایشان احساس ناراحتی کنند. بدانید که موها مجدد رشد میکنند و شما میتوانید گامهایی را بردارید که از دست رفتن آنها برای شما کمتر ایجاد اشکال نماید.

مو زمانیکه داروهای شیمی درمانی به فولیکولهای مو آسیب میزند می ریزد و از دست میرود. ممکنست پیشبینی اینکه کدام بیمار مویش را از دست میدهد و کدام بیمار از دست نمی دهد سخت باشد، حتی زمانیکه هر دو از داروی مشابهی استفاده میکنند. برخی داروها میتوانند موجب ریزش موی سر و ناحیه جنسی، بازو و پا، ابروها و مژه ها شوند. برخی داروها فقط ریزش موی سر میدهند. پرتو درمانی به سر اغلب موجب ریزش موی سر میشود. گاهی بسته به اینکه دوز اشعه تابانیده به سر چقدر باشد، مو مانند قبل از آن بر نمیگردد.

اگر ریزش مو قرار باشد رخ دهد اغلب طی دو هفته از درمان اتفاق می افتد و 1 تا 2 ماه بعد از شروع درمان بدتر میشود. ممکنست پوست سر شما خیلی به شستن و شانه کردن، حساس بشود. اما مو اغلب حتی قبل از پایان درمان نیز شروع به رشد می کند.

بیمار چه کار میتواند انجام دهد؟

- اگر شما قرار است شیمی درمانی ای بگیرید که ممکنست موجب ریزش موی شما بشود، با تیم سلامت خود درباره اینکه آیا کلاههای سرد کننده ممکنست ریسک را کم کنند صحبت کنید.
- اگر فکر میکنید ممکنست نیاز به کلاه گیس داشته باشید، قبل از درمان یا در ابتدای شروع درمان آنرا بخرید. پرسید که آیا کلاه گیس قابل تنظیم است؟ ممکنست زمانیکه موهایتان ریخت نیاز به کلاه گیس کوچکتري داشته باشید.
- اگر قبل از شروع ریزش مو کلاه گیس را بخرید، فروشگاه بهتر میتواند کلاه گیس با رنگ و قوام مشابه موی شما را ارایه نماید. یا اینکه شما میتوانید یک تکه از موی بالا و جلوی سرتان را برای تطابق با کلاه گیس بچینید (جایی که مو ظریف تر است).
- کلاه گیس ها ممکنست بطور کامل یا نسبی تحت پوشش بیمه باشند. اگر چنین است درخواست نسخه ای با عنوان پروتز سر نمایید. و از کاربرد واژه کلاه گیس در نسخه خود داری نمایید.
- لیست فروشگاههای کلاه گیس را از تیم سرطانستان، سایر بیماران یا از دفترچه تلفن تهیه نمایید.
- اگر دارید کلاه گیس میخرید، مدلهای مختلفش را امتحان کنید تا آن چیزی را که بشتر دوست میدارید پیدا کنید. دو کلاه گیس تهیه کنید، یکی برای استفاده روزانه و یکی برای موارد خاص.

- کلاه گیس های مصنوعی نسبت به انواع انسانی مراقبت کمتری میخواهد. آنها همچنین کم هزینه ترند و ممکنست اگر شما حین درمان انرژیاتان تحلیل رفته است راحتتر قابل استفاده باشند.
- برخی افراد کلاه گیس ها گرم و خارش زا هستند و از روسری یا شال استفاده میکنند. پارچه های نخی بهتر از نایلون و پلی استر روی پوست سر می ایستند. در هوای سرد برای پوشاندن و گرم ماندن از یک کلاه یا مقنعه استفاده نمایید.
- برای محافظت پوست سرتان در برابر نور خورشید از یک کرم ضد آفتاب وسیع الطیف با SPF 30 یا بالاتر و یا یک کلاه استفاده نمایید.
- مویتان را با ملایمت برس بزنید و بشویید. و از شانه با دندانه درشت استفاده کنید.
- ممکنست با اجتناب از شانه زدن مکرر یا کشش موها (بافتن، دم اسبی بستن، فر کردن، سشوار، اتوی مو) ریزش موی سر کاهش یابد.
- شبها توری مو بپوشید یا روی یک بالش با روبالشی ساتن بخوابید تا از ریزش دسته ای مویتان جلوگیری نماید. با ابروها و مژه هایتان هم که ممکنست مبتلا باشند نیز با ملایمت رفتار کنید.
- اگر فکر ریزش مو شما را آزار میدهد، ممکنست خیلی کوتاه کردن موها یا حتی تراشیدن سر قبل از شروع ریزش کمک کننده باشد.
- زمانیکه موهای جدید شروع به رشد میکنند، ممکنست ابتدا براحتی بشکنند. در چند ماه اول از رنگها استفاده نکنید و موها را فر نکنید. مو را کوتاه نگه دارید تا راحت بتوانید حالتشان دهید.

Dexamethasone

دگزامتازون یک کورتیکواستروئیدی است که مشابه یک هورمون طبیعی در بدن که توسط غده فوق کلیوی ساخته میشود عمل میکند. این دارو موجب رفع التهاب در قسمتهای مختلف بدن و کاهش پاسخهای ایمنی بدن میشود.

دگزامتازون کاربردهای متعددی دارد از جمله در کنار سایر داروها برای درمان انواع مختلف سرطان مانند سرطان خون، لیمفوما و مولتیپل میلوما بکار میرود.

از دگزامتازون برای پیشگیری یا درمان برخی وضعیتهای مانند:

✓ کم خونی

- ✓ ورم مغزی
- ✓ حساسیت دارویی
- ✓ افزایش کلسیم خون
- ✓ کاهش پلاکت خون

استفاده میشود.

ممکن است دگزامتازون خطر ابتلا به عفونت را افزایش دهد.

ممکن است به صورت خوراکی و یا تزریقی داده شود. به منظور پیشگیری از زخم معده و تحریک معده، مصرف خوراکی آن بایستی همراه با غذا و یا مقدار زیادی آب مصرف شود.

به دلیل ایجاد مشکلات خواب، دارو صبح مصرف شود.

از عوارض دگزامتازون: افزایش قند خون، تغییرات خلق و رفتار، افزایش وزن، ورم دستها و پاها، پوست شکننده و کبودی، تحریک پذیری، افزایش فشار خون، اختلال در خواب، زخم معده، پوکی استخوان و ضعف عضلانی میباشد.

CISPLATINE سیس پلاتین

سیس پلاتین در درمان سرطانهای مثانه، تخمدان و بیضه مصرف می شود. همچنین این دارو در درمان سرطان های قشر غده فوق کلیه، پستان، رحم، دستگاه گوارش، ریه، پروستات، سرو گردن و تومورهای سلولهای زایای بیضه، نوروبلاستوما و اوستئوسارکوما مصرف می شود.

سیس پلاتین به گروهی از داروهای تعلق دارد که "کشنده سلول" نامیده میشوند و به همین دلیل برای درمان سرطان بکار میروند. ممکن است این دارو به تنهایی داده شود اما معمولاً در کنار سایر داروها داده میشود. سیس پلاتین سلولهایی در بدن را از بین میبرد که سرطانهای خاصی (مانند سرطان بیضه، سرطان تخمدان، سرطان سلولهای پوششی سر و گردن و ...) در بدن ایجاد میکنند.

شما میتوانید داروی سیس پلاتین را به صورت سرپایی یا بستری دریافت کنید. قبل از شروع دارو از شما نمونه خون گرفته میشود تا مشخص شود سلولهای خونی در سطح مطمئنی برای دریافت داروی شیمی درمانی است. داروی ضدتهوع قبل از تزریق داروی سیس پلاتین داده میشود.

دارو به صورت تزریقی طی مدت زمانی که تعیین شده است داده میشود. قبل از تزریق دارو، به بیمار سرم اضافی تزریق میشود و همچنین ممکن است دارویی بنام مانیتول داده شود که هر دو در کاهش صدمه به کلیه موثرند.

عوارض جانبی:

کم خونی ثانویه، کاهش سلول سفید خون، کاهش پلاکت خون، سمیت کلیوی، تغییر در حس چشایی و سمیت شنوایی از عوارض شایع سیس پلاتین هستند.

تغییرات شنوایی:

سیس پلاتین ممکن است موجب تغییرات شنوایی از جمله کاهش شنوایی گردد. ممکن است صدای زنگ زدن در گوش خود احساس کنید. شما ممکن است صداهای نازک را نشنوید. معمولاً تغییرات شنوایی در پایان درمان رفع میشوند اما گاهی اوقات این عوارض دائمی هستند.

تأثیر بر کلیه:

سیس پلاتین میتواند بر اینکه کلیه شما چگونه کار کند تأثیر گذارد. به همین دلیل قبل از شروع درمان و در زمان درمان از شما آزمایش خون برای بررسی وضعیت کلیه گرفته میشود. برای محافظت از کلیه، قبل و بعد از درمان به شما سرم بیشتر تزریق میشود. اینکه شما حداقل 2 لیتر (8 لیوان آب) مصرف کنید اهمیت زیادی دارد. اگر میزان ادرار شما کمتر از حد معمول شد به پرستار اطلاع دهید.

بی حسی یا گزگز دستها و پاها:

این دارو بر اعصاب تأثیر میگذارد (سمیت عصبی) و میتواند موجب بی حسی، سوزن سوزن یا درد دستها و پاها شود. به دلیل سمیت عصبی ممکن است بستن تکمه لباس یا سایر کارهای ظریف سخت شود.

خروج دارو به بیرون از رگ:

اگر دارو از رگ خارج شود، ممکن است بافت‌های اطراف رگ آسیب ببینند که به آن اکستراوزیشن نامیده میشود. اکستراوزیشن شایع نیست اما اگر رخ دهد بایستی فوراً درمان شود. اگر هرگونه سفتی، درد، قرمزی و تورم در اطراف رگ مشاهده کردید بلافاصله به پرستار اطلاع دهید. اگر هریک از این علائم را پس از ترخیص در منزل مشاهده کردید بلافاصله به پرستار یا پزشک خود زنگ بزنید.

هشدارها:

- مصرف این دارو در بیماران مبتلا به نارسایی شنوایی، باید با احتیاط فراوان صورت گیرد.
- ممکن است اثرات سوء دارو بر شنوایی در کودکان شدیدتر باشد.
- طی مصرف دارو، بررسی سیستم عصبی و میزان شنوایی بیمار باید انجام شود.

توصیه های دارویی سیس پلاتین:

- تزریق داخل رگی سرم به مقدار زیاد هنگام تجویز سیس پلاتین، باعث کاهش سمیت کلیوی یا شنوایی ناشی از دارو می گردد. همچنین افزایش میزان ادرار قبل و طی درمان با دارو، کمک بسیار زیادی به کاهش عوارض جانبی دارو می کند.
- تزریق داخل رگی آهسته سیس پلاتین طی 5-1 روز تهوع و استفراغ کمتری ایجاد می کند، ولی تاثیری روی میزان بروز سمیت کلیوی یا شنوایی ندارد.

درمان افت پلاکت بیمار سرطانی

سرطان و درمان سرطان می تواند موجب پایین آمدن تعداد پلاکت خون شود. پلاکتها سلولهایی هستند که به خون کمک میکنند تا لخته شود و خونریزی را متوقف نماید. شمارش نرمال پلاکت در آزمایش خون 150 هزار-450 هزار است. انعقاد خون نرمال با پلاکت 100 هزار هم ممکن است. خطر خونریزی جدی با پلاکت زیر 20 هزار خیلی بالا است.

دنبال چه علائمی باید باشید؟

- خونریزی از هر جا (دهان، بینی، مقعد).
- استفراغ خونی یا قهوه ای تیره که مانند دانه های قهوه است.
- مدفوع قرمز روشن، قرمز تیره یا سیاه.
- ادرار قرمز، صورتی یا قهوه ای.
- خانمها ممکنست حین عادت‌های ماهیانه دچار خونریزی شدید واژن شوند.
- کبودیهای جدید روی پوست.
- نقاط قرمز معمولا روی پوست پاها.
- سردردهای شدید، گیجی یا تاری دید
- ضعف تشدید شونده.
- درد مفاصل یا عضلات.

بیمار چه کار می تواند انجام دهد؟

- برای اصلاح تنها از ریش تراش برقی (نه تیغ) استفاده نمایید.
- از ورزشهایی (مانند کشتی، بوکس، فوتبال) و هر فعالیت دیگری که ممکنست موجب آسیب به شما شود دوری نمایید.
- از پوست خود در برابر برش، خراش، جسم نوک تیز محافظت نمایید.
- از یک مسواک نرم استفاده نمایید.
- اگر دهانتان خونریزی میکند، آنرا چند مرتبه با آب یخ بشوید.
- با تیم سرطان‌تان درمورد اینکه آیا میتوانید تا زمانیکه پلاکتان پایین است از نخ دندان استفاده کنید مشورت نمایید.
- فین و سرفه محکم نکنید.
- سر خود را همسطح یا بالاتر از قلبتان نگه دارید (بخوابید یا بایستید).
- برای اجتناب از بیبوست و زور زدن حین دفع از نرم کننده مدفوع استفاده کنید. از تنقیه یا شیاف استفاده نکنید. قبل از استفاده از ملین با پزشکتان در میان بگذارید.
- هیچ چیز در مقعد خود نگذارید، اعم از شیاف، تنقیه، دماسنج، ...
- از داروهای ضد التهاب مانند آسپیرین، ناپروکسن، بروفن (ادویل، ...) و نآروهای مانند آنها استفاده نکنید مگر اینکه تیم سرطان به شما بگوید. اگر مطمئن نیستید داروی مورد استفاده شما از گروه این داروها است یا نه با داروساز مشورت نمایید.

- اگر خونریزی شروع شد آرام باشید. بنشینید یا دراز بکشید و درخواست کمک کنید.

مراقبین چه کار می توانند انجام دهند؟

- برای خون دماغ بیمار را بایستائید و سرش را به جلو خم کنید تا از ریختن خون پشت حلق جلوگیری کنید. یخ روی بینی بگذارید و پره های بینی را برای 5 دقیقه فشار دهید. گذاشتن یخ پشت گردن هم میتواند کمک کننده باشد.
- برای خونریزی از سایر مناطق، بر منطقه خونریزی کننده با یک پارچه تمیز خشک یا دستمال کاغذی فشار آورید تا خونریزی متوقف شود.

لطفاً در صورت داشتن پرسش با این شماره در واتساپ در ارتباط باشید

09337595296

عبدالرضا پور- سوپروایزر آموزش سلامت

تهیه کنندگان:

- ساناز عبدالرضا پور، سوپروایزر آموزش سلامت

- مرضیه محبی، سوپروایزر آموزشی

تأیید کننده:

جناب آقای دکتر رضا وجدانی- فوق تخصص خون و آنکولوژی بزرگسال

سرکار خانم مریم حصیرباف- رئیس خدمات پرستاری بیمارستان آنکولوژی امیر

<https://www.eviq.org.au/haematology-and-bmt/lymphoma/1615-gdp-gemcitabine-dexamethasone-cisplatin/patient-information#side-effects>
https://www.accessdata.fda.gov/drugsatfda_docs/label/2016/012209s040lbl.pdf

https://www.accessdata.fda.gov/drugsatfda_docs/label/2006/021759s001,021492s006lbl.pdf

<https://www.cnin.ir>

<https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/cancer-in-general/treatment/cancer-drugs/drugs/gemcitabine>

<https://www.medicines.org.uk/emc/files/pil.6184.pdf>

